

Strategisk næringsplan

Bardu kommune

2010-2015

Del 1: Plan-del

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
1.1 BAKGRUNN FOR ARBEIDET	3
1.2 UTARBEIDELSE AV PLANEN	3
1.3 OPPBYGGING	3
1.4 VEDTAK	4
2. HOVEDMÅLSETTINGER	5
3. OVERORDNA STRATEGIER	5
4. STATUSBESKRIVELSE	6
4.1 BEFOLKNING, STATUS	6
4.2 KORT BEFOLKNINGSUTVIKLING ANDRE KOMMUNER	8
4.3 STATUS FOR NÆRINGSLIVET I BARDU KOMMUNE	9
4.3.1 NÆRINGER MED STØRST ENDRING 2000-2007	11
4.4 PENDLING	12
5. KORT BESKRIVELSE AV NÆRINGSLIVET I BARDU	13
6. SATSNINGSOMRÅDER	14
6.1 FORSVAR	14
6.1.1 DELMÅL	14
6.2 HANDEL OG SERVICE	14
6.2.1 DELMÅL	15
6.3 REISELIV	15
6.3.1 DELMÅL	16
6.4 INDUSTRI	16
6.4.1 DELMÅL	16
6.5 LANDBRUKSBASERTE TILLEGGSNÆRINGER	16
6.5.1 DELMÅL	17
6.6 KOMPETANSENÆRINGER	17
6.6.1 DELMÅL	17
6.7 NYETABLERING OG KNOPPSKYTING	17
6.7.1 DELMÅL	18

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn for arbeidet

Arbeidet med Strategisk næringsplan for Bardu ble igangsatt etter vedtak i formannskapet 04.06.08.

Det har lenge vært etterlyst en strategisk næringsplan for Bardu, som både kan brukes i forhold til saksbehandling av nærings saker, og ellers som et planverktøy for kommunen i forhold til næringsutvikling.

1.2 Utarbeidelse av planen

I prosess med utvikling av planen har formannskapet i Bardu kommune vært styringsgruppe.

Styringsgruppa har nedsatt en arbeidsgruppe i forbindelse med utarbeidelse av planen bestående av følgende personer:

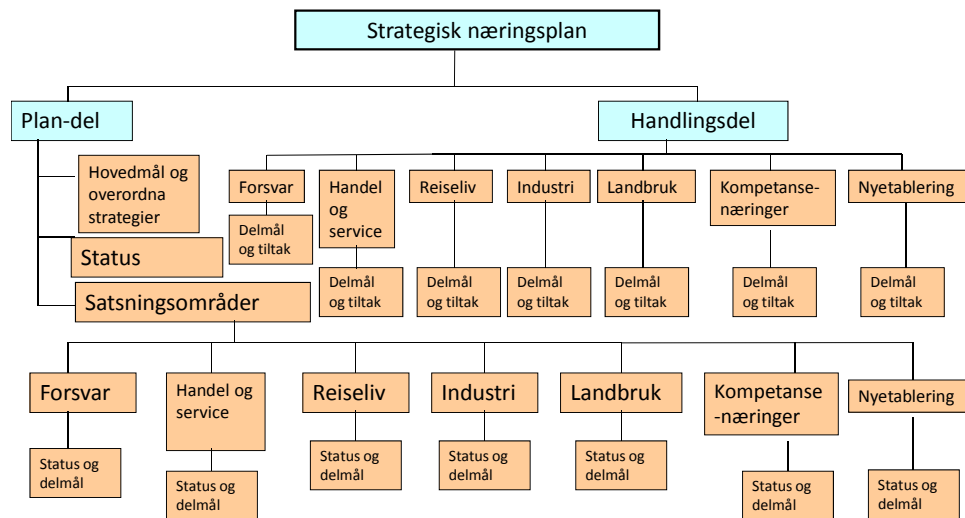
- Terje Størseth, landbruksavdelinga Bardu kommune.
- Morten Kjeldberg, Veksthuset Bardu.
- Hans-Egil Pettersen, Sollid entreprenør.
- Sigbjørn Sørensen, Visit Bardu.
- Arve Vaage, Harila Bardu as.
- Halvor Eggen, politisk representant H (kun deltatt på plandelen).
- Stian Strømseth, politisk representant Ap.
- Knut Eide, politisk representant Sp.

I tillegg har Sigrid Stangnes fra Utviklingssenteret AS vært prosjektleder for utviklinga av den strategiske næringsplanen.

1.3 Oppbygging

Strategisk næringsplan består av to deler, en plan-del og en handlingsdel. Plandelen gir de overordna linjene, målsettingene og status, mens handlingsdelen ivaretar hvilke tiltak som bør iverksettes. Det er valgt ut syv satsningsområder som det skal arbeides særlig med. Disse er forsvar, handel og service, reiseliv, industri, landbruksbaserte tilleggsnæringer, kompetansenæringer og nyetablering/knoppskyting.

Følgende skisse gir en oversikt over oppbygginga av planen:

1.4 Vedtak

Plan-delen til Strategisk næringsplan ble vedtatt XX.XX.2010, med følgende vedtak:

2. HOVEDMÅLSETTINGER

En strategisk næringsplan som gir retning og prioriteringer for å oppnå

- Et mangfoldig næringsliv
- Et levedyktig næringsliv
- Et utviklingsorientert næringsliv
- At Bardus fortrinn utnyttes

Hovedmålsettinga oppnås gjennom iverksettelse av overordna strategier og oppnåelse av delmål innenfor satsningsområdene.

3. OVERORDNA STRATEGIER

Ha et aktivt næringspolitisk fokus og dermed:

- Bruke kommuneplanen for å ivareta næringslivets interesser og behov
- Sikre dagens arbeidsplasser i Bardu, og utvikle nye
- Arbeide for god tilgang på kapital, offentlig og privat
- Utnytte kompetanse og videreutvikle denne
- Ha beredskap for å ta tak i uventede hendelser og muligheter for næringslivet
- Utvikle en sterk identitet for Bygdebyen Setermoen
- Skape bolyst i befolkninga
- Ha miljøfokus

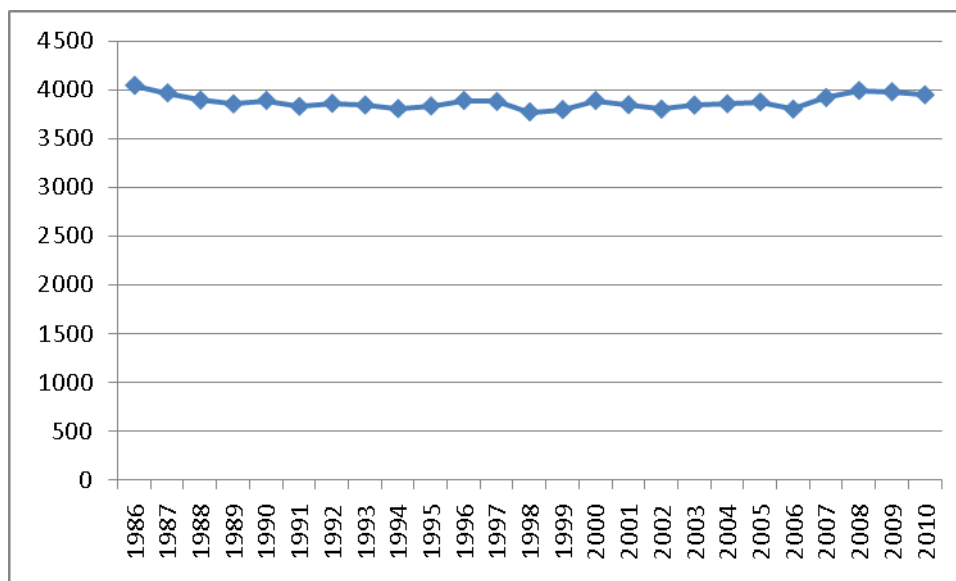
Disse strategiene må det arbeides kontinuerlig innenfor. Disse er grunnleggende hvis arbeidet innenfor alle de ulike satsningsområdene skal kunne lykkes.

4. STATUSBESKRIVELSE

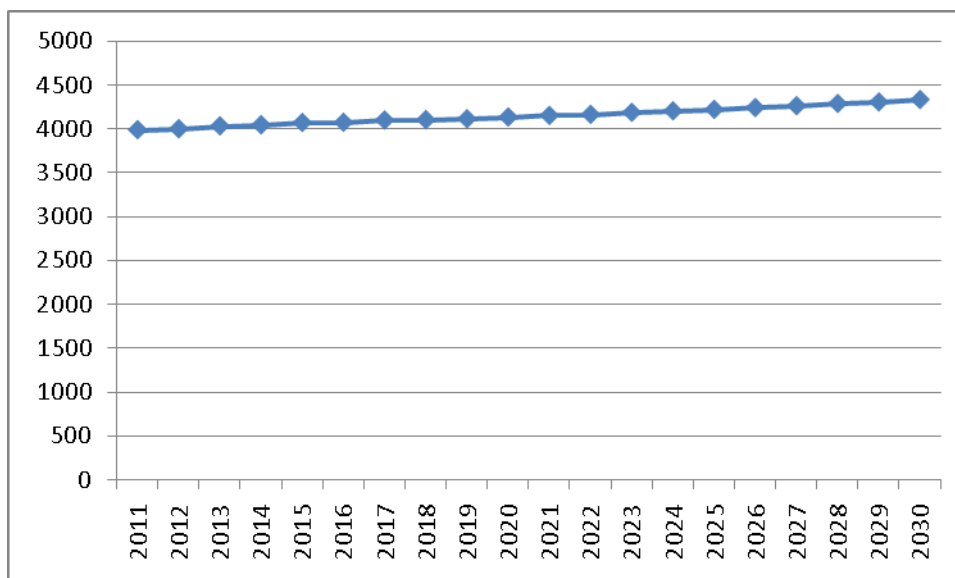
4.1 Befolkning, status

Bardu har de siste 20 årene hatt en stabil befolkningsutvikling, og har nå en befolkning på omkring 4000 innbyggere. Det har vært en vekst de siste 3 årene, og i følge prognosene til Statistisk sentralbyrå vil det også videre bli en vekst i folketallet.

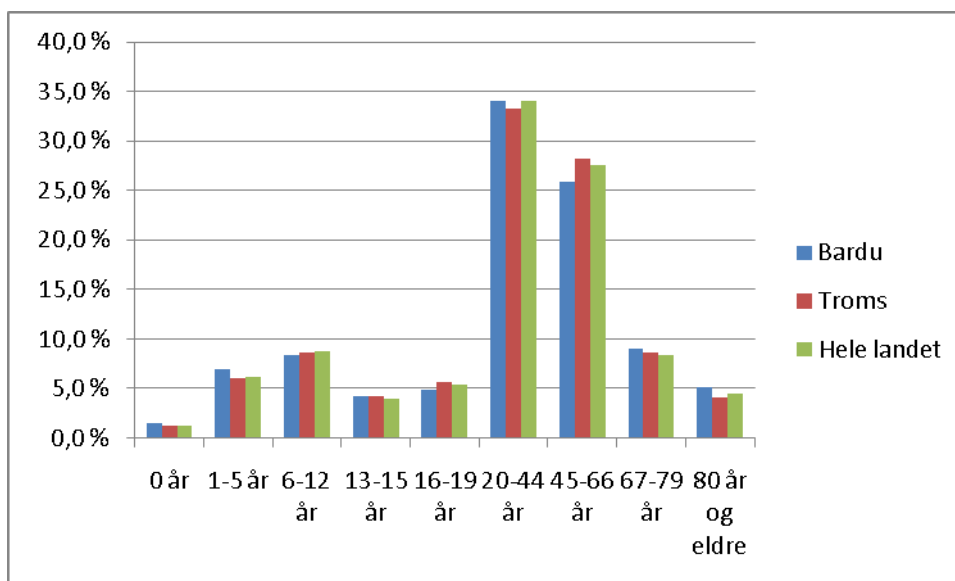
Figur 1: Historisk befolkningsutvikling Bardu kommune. Kilde SSB

En vekst i befolkningen baserer seg på anslag fra SSB på middels nasjonal vekst, og der det er middels innvandring og aldring. Slike anslag har tidligere vist seg å være usikre, men hvis prognosene slår til vil Bardu ha vel 4300 innbyggere i 2030. Hvis denne veksten slår til, vil det bety økt etterspørsel etter varer og tjenester i kommunen, og dermed grunnlag for flere handels- og servicetjenester.

Figur 2: Forventet befolkningsutvikling Bardu kommune. Basert på middels anslag. Kilde: SSB

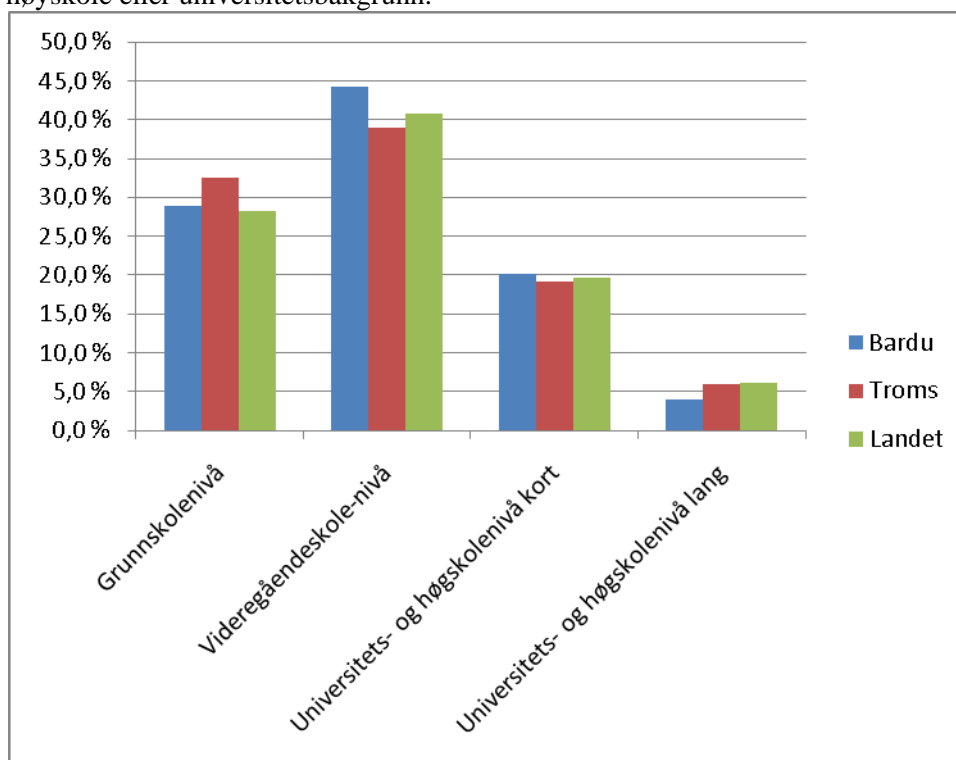
I forhold til befolknings sammensetningen så har Bardu en relativt yngre befolkning enn både Troms og landet som helhet. Særlig gjelder dette aldersgruppa 1-5 år, men også aldersgruppa 20-44 år. til dette er forsvarets tilstedeværelse, og mange ansatte i forsvaret som er i denne aldersgruppa. Det at Bardu har en relativt yngre befolkning er positivt med tanke på rekruttering av arbeidskraft, samt reproduksjon.

Figur 3: Befolknings sammensetning i prosent, ulike aldersgrupper. Bardu kommune, Troms og hele landet, 2010. Kilde: SSB

I forhold til utdanningsnivå er dette høyere i Bardu, enn sammenliknet med Troms og landet som helhet. Særlig gjelder dette videregående nivå. Imidlertid når man ser på prosentvis antall personer over 16 år med lengre universitets og høyskoleutdanning (mer enn 4 år), så ligger befolkningen lavere enn gjennomsnittet for Troms og landet for øvrig. I forhold til rekruttering av arbeidskraft er det positivt at befolkningen har såpass høy utdanning som det er i Bardu. Kompetanse er et viktig konkurransefortrinn i tida

framover for næringslivet. Samtidig kunne det vært ønskelig at enda flere i Bardu hadde høyskole eller universitetsbakgrunn.

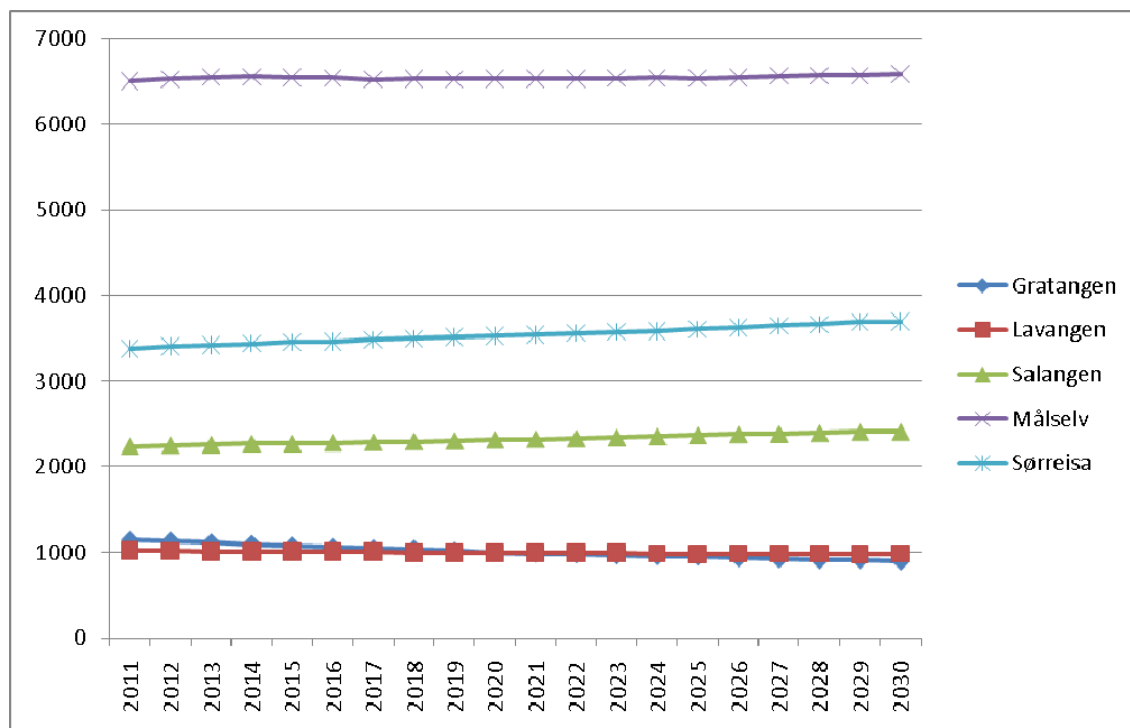

Figur 4: Utdanningsnivå Bardu kommune, Troms og hele landet, 2009. Kilde: SSB

4.2 Kort befolkningsutvikling andre kommuner

I forhold til utvikling av næringslivet i Bardu så kan ikke det skje i et vakuum, men er også avhengig av utviklinga i nabokommunene. Figur 5 viser at det forventes en nedgang i folketallet i kommunene Gratangen og Lavangen, mens det forventes en oppgang i kommunene Sørreisa og Salangen. Målselv forventes å ha samme folkemengde som i dag. Dette innebærer at det i liten grad kan forvente økt etterspørsel etter varer og tjenester som følge av befolkningsvekst i nabokommuner i framtida.

Figur 5: Forventet befolkningsutvikling kommunene Gratangen, Lavangen, Salangen,, Målselv og Sørreisa. Basert på middels anslag. Kilde: SSB

4.3 Status for næringslivet i Bardu kommune

	Bardu	Troms	Hele landet
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	3,7 %	4,5 %	3,0 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0,5 %	0,4 %	1,8 %
10-33 Industri	0,4 %	4,9 %	9,6 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	1,5 %	1,1 %	1,1 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	3,9 %	7,2 %	7,5 %
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	11,6 %	13,1 %	14,6 %
49-53 Transport og lagring	1,1 %	6,2 %	5,7 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	2,3 %	3,4 %	3,1 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	3,3 %	2,1 %	3,4 %
64-66 Finansiering og forsikring	0,2 %	1,2 %	2,0 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	1,4 %	4,5 %	5,9 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	1,3 %	3,7 %	4,8 %
84 Offentlig administrasjon, forsvar, sosialforsikring	34,4 %	8,0 %	6,0 %
85 Undervisning	7,3 %	10,9 %	7,9 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	24,3 %	25,2 %	19,6 %
90-99 Personlig tjenesteyting	2,7 %	3,0 %	3,7 %
00 Uoppgitt	0,2 %	0,4 %	0,5 %

Tabell 1: Nærings sammensetning i prosent av alle areidstakere, 2009. Kilde: SSB

I tabell 1 er prosentvis antall sysselsatte i ulike næringer i Bardu sammenlikna med Troms og landet for øvrig. Bardu har en sterk overvekt i næringsgruppa *Offentlig administrasjon og forsvar, sosialforsikring*. Der det i Norge er 6.3 % sysselsatte

innenfor næringsgruppa offentlig administrasjon og forsvar, sosialforsikring er tallet for Bardu 34,4 %. Det har vært en relativ nedgang fra år 2000 da 38,7 % av de som arbeidet i Bardu arbeidet innenfor denne næringsgruppa. Årsaken til denne overvekta er at forsvaret er lokalisert til Bardu.

På grunn av denne skjevheten blir det vanskelig å få fram den øvrige næringsstrukturen i Bardu. Derfor er det i tabell 2 tatt ut den gruppa sysselsatte som er registrert i næringsgruppa *offentlig administrasjon og forsvar samt sosialforsikring*.

	Bardu	Troms	Hele landet
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	5,6 %	4,9 %	3,2 %
05-09 Bergverksdrift og utvinning	0,8 %	0,5 %	1,9 %
10-33 Industri	0,6 %	5,4 %	10,2 %
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	2,3 %	1,2 %	1,1 %
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	5,9 %	7,8 %	7,9 %
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	17,6 %	14,3 %	15,5 %
49-53 Transport og lagring	1,6 %	6,7 %	6,0 %
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	3,5 %	3,6 %	3,3 %
58-63 Informasjon og kommunikasjon	5,0 %	2,3 %	3,6 %
64-66 Finansiering og forsikring	0,3 %	1,3 %	2,1 %
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	2,2 %	4,9 %	6,3 %
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	1,9 %	4,1 %	5,1 %
85 Undervisning	11,2 %	11,9 %	8,4 %
86-88 Helse- og sosialtjenester	37,1 %	27,4 %	20,9 %
90-99 Personlig tjenesteyting	4,2 %	3,3 %	3,9 %
00 Uoppgitt	0,2 %	0,4 %	0,5 %

Tabell 2: Nærings sammensetning der næringsgruppa "offentlig administrasjon og forsvar, samt sosialforsikring" er utelatt 2009. Kilde: SSB

Tabell 2 viser at det mest næringstypiske ved Bardu er at det er relativt mange arbeidsplasser innenfor helse- og sosialtjenester. I tillegg til at Bardu kommune har en sterk kommunehelsetjeneste, kan dette forklares med at Viken senter og Troms militære sykehus er lokalisert i kommunen.

Det andre mest næringsspesifikke området for Bardu er primærnæringer, og da landbruk og skogbruk. Selv når fiske inkluderes slik det gjøres i tabell 2 er det flere sysselsatte i Bardu innenfor primærnæringer enn gjennomsnittet for Troms og landet. Ser en utelukkende på landbruk er bare 2,1 % av de sysselsatte i Troms i landbruksnæringa, mens tilsvarende tall for Bardu er 5,1 %.

Andre næringer der det er en viss overvekt av sysselsatte innenfor i Bardu er næringsgruppene varehandel og motorvognreparasjoner, undervisning samt informasjon og kommunikasjon.

Områder der Bardu har relativt prosentvis få sysselsatte man sammenliknet med gjennomsnittet for Norge og Troms er industri, der kun 0,6 % er sysselsatt innenfor denne næringsgruppa i Bardu, mens det for landet er 10,2% og fylket 5,4%. For øvrig er

det få sysselsatte innenfor områdene forretningsmessig tjenesteyting og teknisk tjenesteyting og eiendomsdrift.

4.3.1 Næringer med størst endring 2000-2007

Hvis man konsentrerer seg om de næringsgruppene som har hatt størst endring i perioden 2000-2007, får man fram utviklinga i næringslivet i Bardu. I tidsperioden fra 2000 til 2007 har det blitt 124 flere sysselsatte i Bardu.

Det tabell 3 viser er at antall sysselsatte innenfor helse- og sosialtjenester har økt betydelig i denne perioden. Dette skyldes i all hovedsak etableringa av Viken. Det er også verdt å merke seg at det har vært en økning i antall sysselsatte i landbruket, noe som igjen bekrefter landbrukets sterke stilling i Bardu.

Man ser at det har vært en nedgang i en del næringer. Størst har den vært innenfor gruppa hotell og restaurantvirksomhet. Det har også blitt færre sysselsatte innenfor gruppene motorkjøretøytjenester og post- og telekommunikasjon.

Næringsgrupper	Antall sysselsatte i Bardu		
	2000	2007	Differanse
55 Hotell- og restaurantvirksomhet	71	49	-22
50 Motorkjøretøytjenester	60	39	-21
64 Post og telekommunikasjoner	99	78	-21
60 Landtransport og rørtransport	25	12	-13
52 Detaljhandel og reparasjon av varer	143	152	9
51 Agentur- og engroshandel	12	22	10
90 Kloakk- og renovasjonsvirksomhet	7	17	10
01 Jordbruk, jakt og viltstell	65	76	11
92 Kulturell tjenesteyting og sport	20	32	12
85 Helse- og sosialtjenester	274	433	159

Tabell 3: Næringsgrupper med størst endring, 2000-2007. Bardu kommune. Kilde: SSB

4.4 Pendling

Arbeids-kommune	Antall bosatt i Bardu	Bokommune	Antall arbeider i Bardu
Målselv	205	Salangen	74
Tromsø	53	Målselv	68
Lenvik	34	Lavangen	13
Salangen	31	Tromsø	11
Oslo kommune	27	Lenvik	9
Harstad	16	Gratangen	8
Narvik	15	Sørreisa	7
Trondheim	9	Dyrøy	5
Lavangen	8	Balsfjord	4
Balsfjord	8	Oslo kommune	3
Bærum	6	Bodø	3
Bergen	5	Harstad	3
Sørreisa	5	Lyngen	3

Tabell 4: Antall pendlere, til og fra Bardu kommune, fordelt på kommuner, 2009. Kilde: SSB

Pendlingstallene i tabell 4 viser man at det er en netto utpendling fra Bardu på totalt 215 personer. Dette vil si at flere ønsker å bo i arbeide, men arbeider i andre kommuner. I hovedsak pendler langt de fleste til Målselv, Tromsø, Salangen og Oslo. $\frac{3}{4}$ av utpendlerne er menn. I forhold til pendling til Oslo og til en viss grad Tromsø så antas det å være ukependlere. I forhold til innpendling skjer dette i hovedsak fra nabokommunene Salangen og Målselv, og det er like mange menn som kvinner som pendler til Bardu.

	Sysselsatte som pendler inn i Bardu	Sysselsatte som pendler ut av Bardu
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	5	12
05-09 Bergverksdrift og utvinning	3	9
10-33 Industri	0	17
35-39 Elektrisitet, vann og renovasjon	3	7
41-43 Bygge- og anleggsvirksomhet	15	45
45-47 Varehandel, motorvognreparasjoner	46	72
49-53 Transport og lagring	4	29
55-56 Overnattings- og serveringsvirksomhet	15	25
58-63 Informasjon og kommunikasjon	13	17
64-66 Finansiering og forsikring	2	3
68-75 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	7	24
77-82 Forretningsmessig tjenesteyting	6	33
84 Offentlig administrasjon, forsvar, sosialforsikring	16	21
85 Undervisning	17	63
86-88 Helse- og sosialtjenester	72	67
90-99 Personlig tjenesteyting	13	9
00 Uoppgitt	2	1

Tabell 5: Pendlere til og fra Bardu kommune, fordelt på næringsgrupper, 2007. Kilde: SSB

Tabell 5 viser hvilke næringer det pendles mest innenfor. Her dominerer næringsgruppa offentlig forvaltning og annen tjenesteyting. Den inkluderer både forsvaret og helse- og sosialtjenester, som er store sysselsettingsområder i Bardu. Det tabell 5 også viser er at det er relativt mange som pendler ut i gruppa industri og bergverksdrift. Dette gjelder også næringsgruppa finans og forretningsmessig tjenesteyting. Så selv om det er få som er sysselsatt innenfor disse områdene i Bardu, er det personer som bor i Bardu som har kompetanse innenfor disse områdene.

5. KORT BESKRIVELSE AV NÆRINGSLIVET I BARDU

Næringslivet i Bardu kommune preges i stor grad at det er en kommune med sterkt innslag av forsvar. Dette er en styrke på den måten at forsvaret er en solid aktør, med svært mange arbeidsplasser. Dette gir en rekke ringvirkninger, både direkte og indirekte. Ringvirkningene av forsvaret kan også bli større, gjennom blant annet mer salg av lokale tjenester til forsvaret. Størrelsen og omfanget til forsvaret er ikke lokalt bestemt, men noe som er statlig styrt, og det kan være en potensiell trussel.

Bardu har i tillegg til forsvaret også flere større arbeidsplasser som Bardu kommune, Viken senter, Telenor og Coop. Utenom disse er det mange mindre virksomheter i Bardu. I forhold til nyetableringer viser det seg at antall nyetableringer i Bardu kommune er lavere enn gjennomsnittet for resten av Midt-Troms. Dette kan på lengre sikt også være en trussel i forhold til mangfoldet i næringslivet.

Setermoen er kommunesenteret og handelssenteret i Bardu, og det er en styrke for næringslivet at det bare er ett senter der aktiviteten kan konsentreres. Det er vedtatt en sentrumsplan for Setermoen, og en estetisk profil som skal bidra til et ytterligere løft for kommunesenteret. Skal et senter som Setermoen bli styrka er både utforming og estetikk viktig.

Bardu er en kommune med godt utbygd skole og barnehagetilbud, og har også et svært rikt kultur og idrettstilbud. Mange vil derfor mene at Bardu er en svært god bokommune. Dette er også viktig for næringslivet med tanke på rekruttering av nye medarbeidere.

Landbruk ei svært sterk næring i Bardu, med mange bruk og relativt mange sysselsatt. Samtidig er denne også regulert gjennom rammebetingelser fra sentralt hold. Landbruk har alltid vært ei stor næring, med gode naturgitte fortrinn. Utfordringa framover vil blant annet være knytta til lønnsomhet i næringa og utnyttelse av tilleggsnæringer.

I Bardu er det store naturområder, der store deler av disse er verna. I tillegg er mye av arealet båndlangt av forsvaret og statskraft. Dette kan være negativt for næringsutviklinga med at mye areal ikke er "fritt" tilgjengelig. Det er derfor viktig med god dialog med de aktørene som bandlegger areal, slik at næringslivet ikke hemmes. For reiselivet kan det å utnytte verna områder være en mulighet.

6. SATSNINGSOMRÅDER

6.1 Forsvar

Forsvaret med hærens styrker er en stor arbeidsplass i Bardu og gir også store ringvirkninger. Dette er både direkte gjennom de innkjøp som forsvaret gjør, og indirekte gjennom at de sysselsatte i forsvaret bor og kjøper tjenester i kommunen.

Befal som kommer flyttende fra andre regioner har ofte med seg ektefelle, og disse er ofte en ressurs kompetansemessig. De soldatene som avtjener verneplikten i Bardu blir kjent med kommunen, og dermed medfører forsvarets tilstedeværelse at det er mange som kjenner til Bardu. I tillegg stiller forsvaret opp med personell til større arrangement i kommunen.

På den andre siden bandlegger forsvaret store arealer, som kan være negativt for annen næringsvirksomhet. Forsvaret er også sentralstyrt, slik at man lokalt har liten påvirkning. En ser også en tendens de siste årene at forsvaret i større grad blir selvforsynt, og slik i mindre grad er avhengig av sivile tilbud.

6.1.1 Delmål

- Sterkt sivil/militært samarbeid
- Attraktivt for flere forsvarsansatte å flytte og bosette seg i Bardu
- Større ringvirkninger for det lokale næringslivet

6.2 Handel og service

Setermoen er handelssenteret i Bardu og kan tilby et godt tilbud av dagligvarer. Det er også tilbud om enkelte spesialtjenester. Sentrum er kompakt og dette er klart en styrke med tanke på handel og service. Samtidig kan det arbeides videre på å skape et mer attraktivt sentrum.

I forhold til omsetningstall i varehandelen per innbygger ligger Bardu på 7. plass i Troms. Det har vært en økning på nesten 8000 kr fra 2007 til 2009, noe som er svært bra sammenliknet med andre kommuner i Troms.

Det er ikke etablert noen handelsforening i Bardu, noe som kan være en svakhet. Blant annet gjelder dette for kommunens arbeid ut mot næringa, da de ikke kan forholde seg til en organisasjon som representerer hele handels og servicenæringa.

Det er også begrensa med parkeringsplasser i sentrum, og det er ikke heller tilgjengelig store sentrumstomter hvis det skulle være aktuelt med en større etablering i sentrum.

I Bardu er det i løpet av ett år flere større arrangement, som tiltrekker seg mange mennesker, også utenfra Bardu. Disse gir aktivitet i Bardu og bør i større grad utnyttes av de lokale virksomhetene til profilering og større verdiskapning.

	2007	2008	2009
Lenvik	kr 92 878	kr 96 177	kr 96 655
Harstad	kr 83 223	kr 85 677	kr 86 191
Tromsø	kr 75 721	kr 76 563	kr 77 505
Nordreisa	kr 71 559	kr 74 516	kr 76 677
Målselv	kr 66 110	kr 66 796	kr 67 121
Salangen	kr 56 069	kr 61 226	kr 63 816
Bardu	kr 56 307	kr 61 312	kr 60 552
Skjervøy	kr 52 474	kr 55 865	kr 59 948
Balsfjord	kr 49 471	kr 52 925	kr 54 681
Skånland	kr 44 434	kr 47 710	kr 48 618
Lavangen	kr 40 934	kr 44 805	kr 43 243

Figur 6: Omsetningstall i varehandelen, per innbygger. De 11 største i Troms. Kilde SSB

6.2.1 Delmål

- Eksisterende og nye arrangement i kommunen brukes aktivt til profilering og større verdiskaping for næringslivet
- Attraktivt, grønt og aktivt sentrum
- Sentrumsnære arealer for næringsutvikling
- Sterkere samarbeid mellom handels-, service- og reiselivsaktørene

6.3 Reiseliv

Innenfor reiselivsnæringa i Bardu er det i dag en god del aktivitet, der den største aktøren er Polar Zoo. I tillegg er det en del aktivitet omkring Altevannsområdet. Bardu har store naturområder som kan videreutvikles i forhold til reiseliv. Bardu har også en kultur og tradisjon som er interessant å presentere for turister, og som bør brukes videre.

I reiselivsnæringa er en av de største hindringene mangel på et organ som kan samordne og stimulere til videre utvikling av reiselivsnæringa. I Bardu er Visit Bardu etablert for å kunne ivareta disse funksjonene for reiselivet i kommunen.

I reiselivsnæringa er det samla tilbudet til turisten viktig, og det er derfor viktig at reiselivet i Bardu klarer å dra nytte av de andre større reiselivssatsningene i regionen.

For at reiselivet skal klare å bli en større næring i kommunen må kompetansenivået i næringa heves, slik at inntjeninga kan økes. Eksempler på slik kompetanse er markedsføring, salg og service. Det er også en begrensning for videre utvikling at overnattingskapasiteten er lav.

Det utarbeides en egen reiselivsplan. Hovedstrategiene i denne planen behandles derved politisk som en del av strategisk næringsplan, herunder ved rullering.

6.3.1 Delmål

- Best i Troms på natur- og kulturbasert reiseliv i tråd med nasjonal reiselivsstrategi
- Reiselivsnæringa videreutvikles gjennom Visit Bardu
- Ivareta sammenheng mellom Reiselivsplan og Strategisk næringsplan for Bardu

6.4 Industri

Det er i dag svært lite ”ren” industri i Bardu. Imidlertid er det en del virksomheter innenfor mekanisk virksomhet og entreprenører. I forhold til denne planen omfattes foredling i litt vid forstand i industribegrepet.

De virksomhetene som er lokalisert i Bardu er i hovedsak små, og dekker kun et smalt felt. Med sterkere samarbeid mellom aktørene kunne de ha gitt et bredere tilbud, og kunne i større grad sammen ha gitt inn tilbud på anbud.

I Bardu i dag er det heller ikke tilrettelagt noen større tomter som er retta mot større industrietableringer. Hvis ny industri skal etableres eller flyttes fra andre steder, vil den lokale infrastrukturen og tilbudene være viktige for om de etablerer seg i Bardu.

6.4.1 Delmål

- Flere industriarbeidsplasser i Bardu, basert på naturgitte/markedsmessige fortrinn
- Mindre industriaktører er samlokalisert
- Større industriaktører skal finne det attraktivt å etablere seg i Bardu
- Flere miljøfyrtårn

6.5 Landbruksbaserte tilleggsnæringer

Som næringsstatistikken viser så er Bardu en kommune med sterkt innslag av landbruk. I dag er det optimisme i næringa, der flere ungdommer tar over eksisterende bruk, og flere kjøper ekstra melkekvote. Det er flere bruk som har fellesdrift, og de siste årene ser en også at brukene har blitt større.

Bardu kommune har en svært offensiv holdning i forhold til utvikling av landbruket, med ei sterk landbruksavdeling og gode støtteordninger.

Fokus på arealvern og flere restriksjonsområder i kommunen i forhold til areal vanskeliggjør drifta innenfor landbruk. I tillegg er det mye leiejord, noe som kan være en svakhet i forhold til langsiktig planlegging.

Tradisjonelt sett har det vært en lav grad av videreforedling av lokale produkter, men denne er økende. For at verdiskapinga i landbruket skal bli høyere bør også videreforedlinga øke. Slik lokal videreforedling sammen med reiseliv kan være eksempler på muligheter på kombinasjonsdrift som også kan sikre et større økonomisk utkomme av det enkelte gårdsbruk. For å lykkes med lokal videreforedling er det viktig å utvikle en egen lokal merkevare.

De fleste landbrukseiendommene i Bardu har ressurser for å utvikle tilleggsnæringer. Dette avhenger mest av gårdbrukerens egen kreativitet, interesse og kunnskap om hvilke muligheter det er for å satse på tilleggsnæringer.

Det er utarbeidet en egen Landbruksplan for Bardu med en egen handlingsdel. Denne ivaretar tiltakene knytta til utvikling av selve primærdelen i landbruket. I strategisk næringsplan tas det med avleda næringer knytta til landbruk.

6.5.1 Delmål

- Skape flere alternative sysselsetting og inntektsmuligheter knytta til landbruksbaserte tilleggsnæringer
- Få realisert flere tilbud som møter etterspørsel etter nisjeprodukter og aktivitetstilbud fra landbruket
- Sterkere utnytting av utmarksressursene

6.6 Kompetansenæringer

I følge statistikken er det relativt få rene arbeidsplasser tilknytta forretningsmessig salg av kompetansetjenester i Bardu. Det er likevel en del virksomheter i Bardu som ikke faller inn under denne næringsgruppa, men som likevel representerer en stor kompetansebase. Eksempel på det er Viken senter. Dette er type miljø som det bør bygges vidare på, og utnyttes at det er lokalisert i Bardu.

Det bør også arbeides for å få flere virksomheter til Bardu tilknytta utdanning/kompetanse, for slik å stimulere langsiktig til flere sysselsatte.

6.6.1 Delmål

- Eksisterende kompetansemiljøer utviklet og samordnet
- Attraktive kompetansemiljøer etablert

6.7 Nyetablering og knoppskyting

For at Bardu skal få ei vidareutvikling innafor næringslivet er det viktig å fokusere på nyetablering og knoppskyting av allerede eksisterende virksomhet.

I følge Statistikkbanen til SSB ble det i 2006 etablert 23 foretak i Bardu. Etter ett år hadde 18 overlevd og 5 blitt avvikla. Går man tilbake i tid så ble det i 2001 etablert 19 foretak i Bardu. Etter 5 år hadde kun 5 av disse overlevd og 14 hadde blitt nedlangt.

Det bør derfor satses mer på gründere, og det å følge opp disse slik at overlevelsesgraden øker. I tillegg bør det støttes opp om unge som ønsker å flytte tilbake til Bardu for å etablere egen næringsvirksomhet.

		2001	2002	2003	2004	2005	2006
1 år	I alt	19	21	12	27	30	23
	Overlevd	13	11	7	15	16	18
	Ikke overlevd	6	9	4	12	13	5
2 år	I alt	19	21	12	27	30	
	Overlevd	7	12	6	10	17	
	Ikke overlevd	11	9	6	16	13	
3 år	I alt	19	21	12	27		
	Overlevd	7	12	6	10		
	Ikke overlevd	12	9	6	17		
4 år	I alt	19	21	12			
	Overlevd	5	8	5			
	Ikke overlevd	14	12	7			
5 år	I alt	19	21				
	Overlevd	5	8				
	Ikke overlevd	14	13				

6.7.1 Delmål

- Få flere unge tilbakeflyttere som ønsker å etablere næringsvirksomhet i Bardu
- Bardu attraktiv for gründere

Mål: En strategisk næringsplan som gir retning og prioriteringer for å oppnå: Et mangfoldig næringsliv, et levedyktig næringsliv, et utviklingsorientert næringsliv og at Bardus fortrinn utnyttes

Satsningsområder med tilhørende delmål:

Forsvar	Handel og service	Reiseliv	Industri	Landbruk	Kompetansenæring	Nyetablering og knoppskyting
<ul style="list-style-type: none"> • Sterkt sivilt/militært samarbeid • Attraktivt for flere forsvarsansatte å flytte og bosette seg i Bardu • Større ringvirkninger for det lokale næringslivet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eksisterende og nye arrangement i kommunen brukes aktivt til profilering og større verdiskaping for næringslivet • Attraktivt, grønt og aktivt sentrum • Sentrumsnære arealer for næringsutvikling • Sterkere samarbeid mellom handels-, service- og reiselivsaktørene 	<ul style="list-style-type: none"> • Best i Troms på natur- og kulturbasert reiseliv i tråd med nasjonal reiselivsstrategi og regionalt samarbeid • Reiselivsnæringa videreutvikles gjennom Visit Bardu • Ivareta sammenheng mellom Reiselivsplan og Strategisk næringsplan for Bardu 	<ul style="list-style-type: none"> • Flere industriarbeidsplasser i Bardu, basert på naturgitte/ markedsmessige fortrinn • Mindre industriaktører er samlokalisert • Større industriaktører skal finne det attraktivt å etablere seg i Bardu • Flere miljøsertifiserte virksomheter 	<ul style="list-style-type: none"> • Skape flere alternative sysselsetting og inntektsmuligheter knytta til landbruksbaserte tilleggsnæring • Få realisert flere tilbud som møter etterspørsel etter nisjeprodukter og aktivitetstilbud fra landbruket • Sterkere utnytting av utmarksressursene 	<ul style="list-style-type: none"> • Eksisterende kompetansmiljøer utviklet og samlokalisert • Attraktive kompetansmiljøer etablert 	<ul style="list-style-type: none"> • Få flere unge tilbakeflyttere som ønsker å etablere næringsvirksomhet i Bardu • Bardu attraktiv for gründere

Overordna strategier: Ha et aktivt næringspolitisk fokus og dermed:

- Bruke kommuneplanen for å ivareta næringslivets interesser og behov
- Sikre dagens arbeidsplasser i Bardu, og utvikle nye
- Arbeide for god tilgang på kapital, offentlig og privat
- Utnytte kompetanse og videreutvikle denne
- Ha beredskap for å ta tak i uventede hendelser og muligheter for næringslivet
- Utvikle en sterk identitet for Bygdebyen Setermoen
- Skape bolyst i befolkninga
- Ha miljøfokus